

БЪЛГАРСКО СПИСАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

БРОЙ 2

2020

BULGARIAN JOURNAL OF EDUCATION
VOLUME 2

2020

ПРОДЪЛЖАВАЩАТА КВАЛИФИКАЦИЯ НА УЧИТЕЛИТЕ В УСЛОВИЯТА НА ЕЛЕКТРОННОТО ОБУЧЕНИЕ

ДИНКО ГОСПОДИНОВ

*Dinko Gospodinov. CONTINUING QUALIFICATION OF TEACHERS IN THE CONDI-
TIONS OF E-LEARNING*

Резюме. В статията се разглежда провеждането на продължаващата квалификация на учителите в условията на епидемията К 19. Анализирани са практическите действия в училище свързани с подготовката на учителите за работа при електронно обучение, очертани са основните проблеми с които се сблъсква квалификационната дейност на училищно равнище при тези условия.

Ключови думи: епидемия К 19, електронно обучение, квалификация на учителите

Abstract. The article examines the ongoing qualification of teachers in the conditions of the epidemic K 19. The practical actions in school related to the preparation of teachers for work in e-learning are analyzed, the main problems faced by the qualification activity are outlined. at school level under these conditions.

Key words: epidemic K 19, e-learning, teacher qualification

Пандемията от К 19 засегна силно всички сфери на училищния живот. Освен с преминаването към обучение в електронна среда тя предизвика сериозни промени и в дейността на училищните трудови общности, комуникацията с родителите и с външните институции. Пандемията засегна съществено и провеждането на учителската квалификация.

Бързото разпространение на пандемията през пролетта на 2020 г. доведе до затваряне на училищата и преминаване към електронно обучение без яснота колко ще продължи то и как училищата трябва да реагират във възникналата ситуация. Наличието на висок относителен дял възрастни учители, които са слабо запознати със съвременните информационни технологии и липсата на опит в по-голямата част от училищата в областта на електронното обучение предизвикаха сериозни затруднения при неговото осъществяване. Преди това само минимална част от учителите бяха работили с платформи за такова обучение. Според изследване на М. Бакрачева и Я. Тоцева 45 % от анкетираните учители не са участвали в квалификационни курсове за работа с онлайн базирани образователни ресурси, а 66 % не са имали подготовка за работа с платформи за дистанционно обучение (Бакрачева, М., Я. Тоцева, 2020;9-11). При подобно изследване проведено от Института за изследвания в образованието е установено, че 31 % от прогимназиалните учители считат, че изобщо не са подготвени за работа с ИКТ за учебни цели (Образование от разстояние, 2020;14).

Липсата на подготовка на учителите за работа с електронно обучение предизвика спешната необходимост от такава, при това в изключително кратки срокове. Може да се каже, че основната форма на продължаващата квалификация на учителите през втория срок на учебната 2019/2020 г. бе именно в тази насока – провеждането на спешни обучения с педагогическите специалисти за работа с платформи за електронно обучение. Могат да се разграничат два етапа на тази квалификационна дейност. Първият етап обхваща период от около един месец след въвеждането на електронното обучение. През този период обученията на педагогическите специалисти се извършваха предимно със собствени сили и ресурси на училищата, със съдействието на РУИ и МОН. Обучението има преобладаващо неформален характер, инициира се от страна на училищни ръководства или учители без учебни програми, разписания и др. Обучението се води от учители по ИКТ и/или учители, притежаващи повече знания и опит в тази област. Специално следва да се отбележи активния обмен на практически опит между учителите.

През този първи етап реално почти цялата останала работа по квалификацията на учителите бе преустановена, работи се в спешен порядък само в областта на електронното обучение. Работата е доста стихийна, недостатъчно добре организирана, липсват ресурси, обучението преобладаващо има неформален характер.

През втория етап вече има изясняване на ситуацията с електронното обучение и възникналите нови потребности от квалификация на педагогическите специалисти.

През този период се провеждат много и разнообразни онлайн курсове в сферата на електронното обучение организирани от училищата в рамките на вътрешноучилищната квалификация, РУО, общински администрации, външни доставчици на образователни услуги. Възникват нови потребности от обучение, породени от педагогическата практика. Те са свързани с разработването на електронни уроци, контрола върху участието на учениците в обучението, оценяването на техните постижения, специфични проблеми на преподаването на различните учебни предмети.

В края на учебната година постепенно и отчасти бе възстановена квалификационната дейност и по проблематика, извън тази свързана непосредствено с електронното обучение.

Натрупаният опит в училищата от работата в условията на пандемията позволи сравнително по-бързо адаптиране към въвеждането отново на дистанционно обучение през есента на 2020 г. Същевременно се очертах и основните проблеми пред продължаващото обучение (квалификация) на педагогическите специалисти.

Анализът на плановете за квалификация на педагогическите специалисти за учебната 2020-2021 г. намиращи се на училищните интернет страници показва, че в квалификационната дейност отново се запазва като основен приоритет проблематиката свързана с електронното обучение. Формулировките на заложените теми в плановете за квалификация са различни, но сред тях преобладават тези, свързани с дистанционното обучение – работа с електронни платформи за обучение, работа с електронен дневник, работа с електронни ресурси, използване на ИКТ в обучението и др. За изграждането на компетентности на педагогическите специалисти в тази област е необходимо време и независимо от постигнатото до сега с оглед на тяхната необходимост за в бъдеще е полезно започнатото да се довърши. Т.е. и през следващите няколко учебни години на учителите да се предоставя възможност за усъвършенстване на усвоеното до сега, за да притежават качествена подготовка в тази област, което би им позволило в случай на необходимост без затруднения или с минимални такива да преминават към електронно обучение.

Същевременно при електронното обучение възникнаха и редица проблеми, които би трябвало да бъдат отчитани при планирането и осъществяването на продължаващото образование на педагогическите специалисти. Те се сблъскват с тях и срещат затруднения в работата си. Възможно е да се срещат добри практики на учители, в които са намерени сполучливи решения, но в момента те остават изолирани по отношение на тях-

ното споделяне и прилагане. Например такива са проблемите по отношение на контрола върху учебната дейност на учениците при дистанционното обучение, оценяването на техните постижения, мотивирането им за учебен труд.

В условията на електронно обучение много ученици и родители изпитват необходимост от оказването на психологическа подкрепа. Нейното оказване изисква използването на специфични техники, част от които някои учители са намерили сами в процеса на практическата си дейност. Оказването на такава подкрепа е твърде важно в условията на електронно обучение и е необходимо разработването и прилагането на такива обучителни програми предназначени за педагогическите специалисти.

От подобна психологическа подкрепа от страна на училищните ръководства се нуждаят и част от педагогическите специалисти. Поради това тази проблематика би следвало да се разработи в учебни програми за обучение на директори и заместник-директори на училища.

При използването на електронното обучение възникват специфични аспекти при отделните учебни предмети. За тяхното изясняване и намирането на решения ще са необходими съвместните усилия на учени в съответната област, специалисти по методика на обучението и на учители. Например такъв източник на затруднения са лабораторните занятия по природонаучните учебни предмети или дори само провеждането на лабораторни експерименти.

Специално внимание заслужава работата в електронна среда с ученици със СОП. За съжаление тази сфера е твърде слабо разработена в научно и методическо отношение, а в практиката създава твърде много затруднения на педагогическите специалисти. За в бъдеще ще е целесъобразно разработването на специални квалификационни програми за учители и инициативата за това би следвало да бъде не само на учителите и училищата, но и на РУО и на МОН.

Друг проблем, с който педагогическата практика се сблъсква неподготвена е за комуникацията учители – родители при дистанционното обучение. Оказва се че, учителите нямат опит в такава комуникация, същото важи и по отношение на онлайн провеждането на учителските срещи.

Посочените проблеми са само част от съществуващите. За тяхното решаване е необходимо разработването на съответните обучителни програми и осигуряването на литература и друга полезна информация, създаването на възможности за обмен на добри

практики между педагогическите специалисти. Може би най-подходящият начин за решаването на проблема би бил създаването от МОН на целеви програми включващи създаването и провеждането на такива квалификационни курсове, на материали за обучение и провеждане на самите обучения.

Л и т е р а т у р а

Бакрачева, М., Я. Тоцева. Педагогическа комуникация в условията на извънредно положение. Доклад по проект на ФНОИ и ЦКПС. - <https://fnoi.uni-sofia.bg/wp-content/uploads/2020/04/DOKLAD.pdf>

Образование от разстояние: готовност на училищата и семействата за учене в онлайн среда. С.,2020, Институт за изследвания в образованието. - http://ire-bg.org/wpsite/wp-content/uploads/2020/05/distance_education.pdf